

Pri zemljevidih v malem merilu risanih, kjer se dajo narisati samo glavne orografske razmere, ne ozira se kartograf več na naklonski kot gorá temveč samo na višino, katero hoče z istimi pripomočki narisati v pravem razmerji po načelu „čim višje tem temneje“. Pri še tako natanko narisnem zemljevidu pa ni mogoče izvedeti gore višine. Da se to zaznamenuje, morejo se posluževati takozvanega „kotiranja“ t. j. s pridjanimi številkami

naznačijo višino vrhov, grebenov, prelazov i. t. d.

Prof. Fr. Orožen — Ljubljana.

Poprava. V članku „Čitanje zemljevidov“ št. 4. na strani 50. naj se popravi črta, naznačujoča merilo pri Bauerjevem nastenskem zemljevidu Kranjske, v sledečem zmišlu:

Podobice v abecedniku.

IV. m — most.

I. Pripovedovanje.

Dve kozi.

Dve kozi se srečata na ozki brvi, katero so postavili čez deroč potok. Vsaka hoče iti na drugo stran brega.

„Pojdi mi s pota!“ pravi jedna. — „To bi bilo lepo!“ pravi druga. „Vrni se ti in umakni se mi, kajti jaz sem bila prva na brvi.“

„Kaj blebetaš!“ pravi prva, „jaz kot starejša naj bi se ti umaknila? Nikdar ne!“

Nobena se noče udati in se drugi umakniti. Dolgo časa se prepirata in naposled se celo stepeta. Svoji glavi upogneta ter se zatečeta druga proti drugi. Od hudega sunka pa zgubita obe ravnotežje ter padeta v deročo vodo. Le z veliko težavo se rešita srečno iz vode na breg.

Pouk: „Boljše je žlica soka v miru, kot polna miza v prepiru,“ pravi pregovor. Kozi sta se vsejedno prepirali ter bili svojeglavni in trdovratni. Videli smo, kako se godi svojeglavnim in trdovratnim. Ne bodite toraj svojeglavni in trdovratni ter ne prepirajte se, kajti:

Kjer biva nesloga, je vedni prepir.
Sé slogo pa druží nebeški se mir.

2. Nazorni nauk.

Kozi sta se srečali na brvi. Ali je brv široka? Ali se moremo umakniti, ako koga srečamo na brvi? Ali moremo z vozom čez brv? Da moremo z vozom čez vodo, ali da se več ljudij ali živalij in vozov more umakniti, naredimo most. Kje je v okolici brv? kje most? Tu vam pokažem podobo mosta! Mostovi so iz lesa, kamna ali iz železa. Nekateri so zelo dolgi. Ne obešajte se na ograjo, da ne padete v vodo.

V. o — oko.

1. Pripovedovanje.

Božje oko bdi.

Mrzel zimski večer je. Visoko leži sneg po ulicah. Zmrzuje tako, da celo ubogi ptiči pod milim nebom komaj gibljejo otrple perute.

V goli ledenomrzli podstrešni sobici leži ubožna bolna žena. Slamnata postelj je siromašna, odeja stara, slaba. Ognja nobega v peči. Dosti trpi, a voljno. Velika je potreba, ali najbolj jo boli, da mora zmrzovati in stradati mala Lenica. Pomagati pa ji ne more.

Bolnica je jako pobožna. Zato tudi ne obupa, ampak se trdno zanaša na očeta nebeškega.

Lenica se ljubko nasmehlja in se mirno igra s punico, ki je nje jedino bogastvo. Rada jo ima kakor sestrico.

Naposled pa reče:

„Mamica, lačni sva. Daj nama vender kosce kruha!“

Uboga žena zajoka. Saj ve, da ni nobene drobtinice v omari. S čim bi kupila kruha? Do malega vse, kar je imela, zastavila je že. Boji se celo, da jo trdosrčni gospodar iztira iz podstrešne sobice, ker ga ne more plačati.

Lenica se ne smeje več. Odmolivši večerno molitvico, zaspi naposled od gladu in utrujenosti z ljubo punico vred poleg matere.

Svetle zvezde pa, ki se bliskajo na nebu, gledajo tudi skozi podstrešno oknice v siromašno stanico, kakor bi hotele reči prijazno:

„Božje oko bdi!“

Drugi dan, ko sveti zlato solnce in je odprta velika zastavnica v mestu, dojde tja šibko dekletce, ki ima nekaj zavitega v zastorčku.

Plaho se stiska Lenica med mnogimi siromaki, kateri hočejo vsi kaj zastaviti — nekateri, ker so malopridni in leni, drugi pa, ker jih tare nadloga in sila.

Za pregrajo stoji resen mož. Jako kratko in osorno odpravlja ljudi ter jemlje njih stvari.

Hipoma se začuje tih boječ glasek:

Ljubi gospod, ali bodem sedaj na vrsti?“

Resni mož se ozre po Lenici, rekoč:

„Kaj pa hočeš, dete?“

„Nekaj bi zastavila,“ šepne Lenica.

„Oho, da si kupiš slaščič, pogače, cukerkov?“

Lenica odkima.

„Kruha ubogi materi!“ reče tiho, in svetle solze ji porosé modre oči.

„Tako? Kaj pa bi zastavila? Pokaži!“ pravi mož prijazneje.

Dekletce razvije punico in mu jo pomoli jokaje. Pretežko se loči od ljube punice, jedine radosti svoje. Saj drugih igrač nimaa.

Temni mož je ganjen, da se mu porose oči. Prav tako tudi drugim. Prijazno reče Lenici:

„Le imej punico, ljubo dete! Povej mi, kdo je tvoja mati in kje stanuje. Pojdi potem domov in ji povej, da vama hočem pomagati.“

Dokaj ljudij gre z Lenico. Bolni ženi dadé, kar imajo sami. Tako se hipoma naseli blagoslov v hišo!

Resni mož iz zastavnice tudi ostane mož beseda. Skrbi za Lenico in nje mater, dokler ne okreva. Bolje se jima je godilo, pa je prihajalo odtod, ker je hotela Lenica zastaviti najljubšo stvar, jedino bogastvo svoje: punico da bi ne jokala uboga mati.

Lenica je dorasla in bila vsekdar pridno dobro dekle — verjemite mi!

Pouk: Božje oko bdi nad vsemi ljudmi, zlasti nad dobrimi otroki. Ne zabite tega in dajajte vse radi za ljube roditelje! Posnemajte Lenico! Spominjajte se vedno, da je nad nami oko, katero zidovje prešine in tudi v temi dobro vidi. Bog vas tudi tam vidi, kjer vas ne vidi nobeno človeško oko. Nikjer toraj ne delajte hudega.

Bog vse vidi, Bog vse ve,
Ohrani čisto mu srcé.

2. Nazorni nauk.

Oko je ljubi dar božji. Postavljeno je med trde kosti, da se ne oškoduje. Koliko očeš imaš?

Hočem vam povedati uganko: Kdo bolje vidi, ta ki ima jedno ali ta ki ima dve očesi? (Ta ki ima jedno oko, kajti on vidi z jednim očesom dve očesi, a drugi z dvema očesoma samo jedno oko.) Trepalnice zapirajo oči. Večice jih varujejo prahu. Obrvi odvrčajo pot, ki po čelu teče. Ako nam kaj pade v oko, pritečejo solze in je

izmijejo. Oko moramo vedno varovati. Pazimo, da koga ne sunimo v oko, kajti potem oko izteče. Ne berimo v mraku ali na solnci in ne zrmo v solnce ali luč. Vsak dan si umivajmo oko in ves obraz.

3. Uganka.

Dve cesaričici v carskem dvoru sedita, vsakega vidita a sebe ne vidita. Kdo sta to?

Lj. Stiasny — Kamnik.

Národu slovenskemu!

V slavnostnih dneh 29. in 30. ržnega cveta leta 1889., ko smo odkrivali spomenik Valentinu Vodniku, začetniku pesniške književnosti slovenske, oglašala se je živeje negoli kdaj misel, da bi se takisto postavil spomenik največjemu pesniškemu geniju, kar jih je doslej rodila zemlja slovenska, pesniku, čegar dela ponosno prištevamo najizbornejšim proizvodom vseh narodov, ljubljencu našemu Frančišku Prešérnu!

Razpravljati ni treba posebe, kaj je Prešérn nam, niti kaj bode zanamcem: ime Prešérno je z neizbrisnimi črkami zapisano v zlati knjigi pesniškega in obče kulturnega razvoja našega!

Takemu veleumu veličasten spomenik! Za deset let hočemo slaviti stoletnico Prešérnovoga rojstva — postavimo mu tedaj vidno znamenje, katero še poznih let pričaj domačinu in tujcu o ljubezni in zahvalnosti naši!

Živo uverjen, da bode ta poziv odmeval v vseh srcih slovenskih, katerim je do narodne časti, ukrenil je pomnoženi odbor „Pisateljskega podpornega društva“, da prične nabirati doneske za Prešérnov spomenik. S prijazno prošnjo se torej obrača do vseh slavnih društev in zastopov, do sléharnega rodoljuba po deželah slovenskih, izkratka, do vsakogar, komur je drago ime Prešérno, naj nam z blagovoljnimi doneski pomaga uresničiti častno namero in tako zajedno vredno poravnati dolg slovenskega národa do najboljšega pesnika svojega! Zlasti upamo, da se bodo

čitalnice slovenske na besedah in veselicah svojih često in drage volje spominjale spomenika Prešérnovoga!

Troški bi bili vsekakor znatni, vendar je podpisan odbor uverjen, da bode tolikrat izpričana požrtvovalnost slovenska vzmogla potrebno vsoto in omogočila praznovati stoletnico Prešérno takó, kakor si je lepše ne moremo misliti!

Rojaki slovenski, na delo tedaj! Vsakdo skrbi po svojih močéh, da se o stoletnici Prešérnovi vzdigne spomenik, o katerem bomo rekli ponosno, da ga niso postavili posamičniki, nego vesoljni národ naš prvemu pesniku svojemu!

Doneski naj se blagoizvolijo pošiljati „Pisateljskemu podpornemu društvu v Ljubljani.

V Ljubljani, dné 8. svečana 1891. l.

Dr. Jožef Vošnjak,
predsednik.

Anton Funtek,
blagajnik.

Simon Rutar,
tajnik.

Fr. Levce.

Fr. Orožen.

Ivan Tomšič.

Andrej Žumer.

Jožef Apih.

Anton Askerc.

Anton Bartl.

Dr. Karol vitez Bleinčič.

Dr. Fr. Celestin.

Martin Čilenšek.

Jožef Cimperman.

Dr. Fr. Detela.

Peter Grasselli.

Simon Gregorčič.

Fr. Hauptmann.

Ivan Hribar.

Fr. Hubad.

Dr. Benjamin Ipavec.

Janko Kersnik.

Dr. Fr. Kos.

Dr. Gregorij Krek.

Dr. Ivan Mencinger.

Dr. Matija Murko.

Ivan Murnik.

Vatroslav Oblak.

Rajko Perušek.

Luka Pintar.

Maks Pleteršnik.

Dr. Lavrencij Požar.

Dr. Tomaž Romih.